

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tinerelor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024

СЕКЦІЯ 3

ОСОБЛИВА РОЛЬ ЗЕМЛЕУСТРОЮ В ПОДОЛАННІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Третяк А. М.

*д. е. н., професор, член-кореспондент НААН України,
Білоцерківський національний університет,
м. Біла Церква, Україна*

Третяк В. М.

*д. е. н., професор,
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми, Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗЕМЛЕУСТРІЙ» - КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ЗМІНИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Зниження ролі землеустрою та ліквідація його інститутів сприяли руйнуванню сільськогосподарського та природоохоронного землекористування та втраті державою функції управління земельним фондом, відсутності точних даних про кількісний та якісний стан земельного фонду країни [1].

Більше того, нині продовжується загострення проблем, пов'язаних із відсутністю ефективної земельної політики на загальнонаціональному, регіональному та рівнях територіальних громад. Існують невирішені проблеми щодо планування розвитку землекористування та землевпорядкування в цілому [2]. Зокрема, авторами розглянуто тенденції оцінки запитів в пошуковій системі «Google» напрямів реалізації землеустрою в Україні та у світі, станом на 11.02.2022 та 23.03.2024 роки (табл.).

Таблиця

Тенденції оцінки запитів в пошуковій системі «Google» напрямів реалізації землеустрою в Україні та у світі, станом на 11.02.2022 р. та 23.03.2024 р.

Терміни напрямів розвитку землеустрою (<i>під терміном землеустрою розуміється система землевпорядкування, land planning</i>)	Статистика запитів: в Україні – тис. запитів; у світі млн. запитів	
	на 11.02.2022 р.	на 23.03.2024 р.
Землеустрою (тис.) (Land organization) (млн.)	448 8400	355 2800
Іновації в землеустрою (тис.) (Innovations in land organization) (млн.)	41,6 687	24,9 765
Економіка землеустрою (тис.) (Economics of land organization) (млн.)	747 5530	225 1420
Правовий землеустрою (тис.)	755	324

(Legal Land organization) (млн.)	5750	2820
Технічний землеустрій (тис.)	1020	408
(Technical Land organization) (млн.)	5610	5570
Кадастровий землеустрій (тис.)	828	234
(Cadastral survey) (млн.)	21,7	18,4
Екологічний землеустрій (тис.)	658	218
(Ecological Land organization) (млн.)	255	622
Соціальний землеустрій (тис.)	857	378
(Social Land organization) (млн.)	6130	6640
Еколого-економічний землеустрій (тис.)	439	52
(Ecological and economic land organization) (млн.)	122	241

Примітка: Google – назва однієї з найпотужніших пошукових систем у Всесвітній мережі Інтернет.

Як показує аналіз табл. в Україні спостерігається тенденція різкого зменшення запитів в пошуковій системі *Google* щодо напрямів здійснення землеустрою. Разом з тим, у світовому середовищі кількість запитів зростають за напрямками «Новації в землеустрої», «Екологічний землеустрій», «Соціальний землеустрій» та «Еколого-економічний землеустрій». В Україні найбільш затребуваними є напрями: «Технічний землеустрій» (408 тис. запитів), «Соціальний землеустрій» (378 тис. запитів), «Правовий землеустрій» (324 тис. запитів). Одночасно, у світовому співтоваристві найбільш затребуваними є теж ці напрями.

Таким чином, проблеми розвитку землеустрою актуалізуються і потребують невідкладного удосконалення інституціонального середовища. А саме, невирішені проблеми пов'язані із не вдосконаленим земельним законодавством, і зокрема закону України «Про землеустрій».

Для вирішення цих проблем та розширення функцій держави у землевпорядній галузі необхідно побудувати нову модель системи землеустрою, а за дослідженнями українських вчених [3], – *системи землевпорядкування*. За проведеними дослідженнями «землевпорядкування – це інституція із соціально-економічного середовища, яка забезпечує порозуміння та керованість у цьому середовищі, опрацьовуючи та інтерпретуючи для землекористувачів інформацію про факти та явища створення земельної власності, упорядкування використання земель і інших природних ресурсів та функціонування земельних відносин і земельного капіталу. Інтерпретація фактів і явищ землевпорядкування здійснюється за допомогою специфічних правових норм, методів, принципів та професійних суджень землевпорядників» [3]. У вузькому розумінні, за їх констатацією, «землевпорядкування – інституція трансформації за допомогою специфічних методів, підходів (формальна складова інституції) і професійних суджень (неформальна складова інституції) фактів землекористування на мову цифр і стандартів, для порозуміння та керованості в соціально-економічних середовищах» [3].

Трансформація закону «Про землеустрій» має бути заснована на концепції *«новітнього землевпорядкування»*, яка передбачає перехід існуючої методології управління земельними ресурсами та землекористуванням *«земельна ділянка – режим її використання – землекористування як сукупність земельних ділянок – територія»* до новітньої – *«простір – територія – система землекористування – режим землекористування – земельна ділянка»* [4]. Термін *«новітнє землевпорядкування»* включає знання щодо конституційної вимоги *«особливої охорони земель»* і *«сталого (збалансованого) землекористування»* які виражаються через категорію *«відтворення земельних та інших природних благ»*, яка розуміється в широкому розумінні як *триєдиний процес*, що включає: *«відновлення (охорону) екологічних систем землекористування»* – *«експлуатацію земельних та інших природних ресурсів»* – *«розумне землегосподарювання»*.

До нових напрямів землевпорядкування, які необхідно унормувати в новому законі відносяться: землевпорядний процес розроблення та зміст експериментальних проектів землеустрою (експериментального проектування); землевпорядний процес розроблення та зміст стратегії розвитку земельного устрою України та регіональних стратегій земельного устрою; землевпорядний процес розроблення та зміст концепції інтегрованого розвитку землекористування територіальної громади; впорядкування (*консолідація, зведення в масиви*) земельних ділянок власників земельних часток (паїв); землевпорядний процес розроблення та зміст проектів формування землекористування структурних елементів екологічної мережі в межах територій територіальних громад; землевпорядний процес розроблення та зміст проектів зонування земель за типами (підтипами) землекористування за межами населених пунктів в межах територій територіальних громад; землевпорядний процес розроблення та зміст проектів відновлення порушених (знищених) земельних та інших природних ресурсів у наслідок воєнних дій; землевпорядний процес розроблення та зміст проектів формування меж землекористування сільськогосподарських підприємств із земельних ділянок власників земельних часток (паїв); порядок інвентаризації земельних ділянок та ідентифікації прав на землю і інші природні ресурси, знищених або пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів; склад та зміст технічної документації щодо інвентаризації земельних ділянок та ідентифікації прав на землю і інші природні ресурси, знищених або пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів; удосконалення землевпорядного процесу розроблення та змісту схем землеустрою щодо розвитку землекористування окремих категорій земель та територіальних громад, проектів організації сівозмін, водоохоронних зон тощо.

Список використаних джерел

1. Третяк А.М., Третяк В.М., Курильців Р.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
2. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Територіально-просторове планування: базові засади теорії, методології, практики: монографія. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 142 с.
3. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Гунько Л.А., Третяк Н.А. Землепорядкування в Україні: розвиток на засадах новітньої інституціонально-поведінкової теорії: монографія. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2023. 213 с.
4. Третяк А.М., Третяк В.М., Третяк Н.А., Прядка Т.М., Гунько Л.А. Трансформація закону України «Про землеустрій»: проблеми і перспективи. Ефективна економіка. 2024. № 4. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/142>.

TTRANSFORMATION OF THE LAW OF UKRAINE "ON LAND ORGANIZATION" - THE CONCEPTUAL BASIS OF CHANGING THE LAND RESOURCES MANAGEMENT SYSTEM

Abstract. Considers the conceptual directions of the transformation of the law «On Land Organization», which should be based on the paradigm of «latest land planning», which provides for the transition of the existing methodology of land planning design «land plot – mode of its use – land use as a set of land plots – territory» to the latest – «space – territory – land use system – land use regime – land plot».